

Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II

Povinně volitelná aktivita č. 7

Didaktický posudek programu

Dva odborné a didaktické posudky jsou součástí finální verze každého vytvořeného programu. Dva posuzovatelé zpracovávají posudky nezávisle jeden na druhém a současně se nepodíleli na tvorbě posuzovaných programů a s nimi souvisejících materiálů. Smysl a podmínky zpracování odborných a didaktických posudků jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část, kap. 5,2,4:

Případné připomínky a návrhy posuzovatelů příjemce vypořádá a zadá posuzovatelům (kteří zpracovali původní posudek) následně vypracování nového posudku. Podmínkou pro schválení výstupu jsou dva doporučující posudky, které budou součástí finální verze programu.

Schvalující posudky potvrzují soulad nově vytvořeného programu se zaměřením výzvy, soulad se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu, s požadavky na výstupy této aktivity a potvrzují potřebnou odbornou a didaktickou úroveň vytvořeného programu.

I.

Příjemce	České vysoké učení technické v Praze
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/16_032/0008181 v rámci programu OP VVV
Název projektu	Informace pro rozvoj demokratické společnosti
Název vytvořeného programu	Blok č 6 - Autorské právo v praxi
Pořadové číslo zprávy o realizaci, ke které je posudek dokládán	3

II.

1

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

1. Celkové zhodnocení programu

a) *Je název programu srozumitelný a vyjadřuje jeho obsah?*

Název programu je srozumitelný, je formulován jasně, stručně, což odpovídá prezentovanému obsahu. Autorka zpracovává důležité a potřebné téma vytvářející kompetence k formování „občanské gramotnosti“, k získání minimálního právního povědomí v těch úkonech, které jsou relevantní v rozvoji demokratické společnosti. Důležitý je zde pojem „v praxi“, neboť jde o pochopení skutečnosti, že s tímto problémem se může setkávat každý, kdo dosáhne určitého stupně vzdělání. V informační společnosti se setkáváme s množstvím informací, které třídíme, hodnotíme a interpretujeme a také prakticky využíváme. Rozlišení hranic toho, co je „volné“ a co je „vázané“, je pro praktický život důležité.

b) *Odpovídá název programu názvu, který příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Název programu odpovídá názvu, který příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vytvářených programů a vybraných tematických oblastí*.

c) *Je jasně stanoven cíl programu?*

Cíl programu je stanoven jasně v tom smyslu, že středoškolák by měl mít přehled v tom, co si může (text, obrázky, hudbu apod.) stáhnout či využívat a jak může být chráněno jeho dílo v podobě školní práce. Podle mého názoru je cíl však příliš úzký a utilitární, jde tu aspoň i o základní pochopení toho, co autorské právo představuje a jaká jsou jeho specifika od jiných práv. Z hlediska středoškoláka asi více převáží poučení, co si může dovolit volně použít než to, jak je chráněna jeho práce. Na střední škole tento fakt studenta ještě nezajímá, např. na rozdíl od pozdější vysokoškolské praxe, kdy už student něco navrhuje, projektuje nebo vytváří. Středoškolák na svá autorská práva u děl, která „vytvořil“, není ještě tak citlivý jako dospělý jedinec.

d) *Je dosažení vzdělávacího cíle programu reálné?*

Dosažení vzdělávacího cíle je reálné, protože čtyři tematické bloky rozdělené do čtyř vyučovacích dní mají logickou a obsahovou posloupnost: od teorie až po praktickou demonstraci při simulovaném soudním jednání (sepsání žaloby, vyjádření k žalobě a soudní rozhodnutí), které povede k aplikaci a ke konkretizaci autorského zákona. Rozsah programů je detailně rozpracován z hlediska metod, obsahu i časových (hodinových) dotací a jednoznačně směřuje k pochopení po teoretickém poučení k praktickému pochopení autorského práva v praxi.

e) *Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s Kompetencemi pro demokratickou kulturu – viz kap. 2 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část?*

Vzdělávací cíl je v souladu s *Kompetencemi pro demokratickou kulturu* (kap. 2 Pravidla pro žadatele a příjemce – specifická část).

- f) *Pokud je program určen dětem a žákům, jsou rozvíjeny odpovídající klíčové kompetence? Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s příslušným RVP?*

Program je primárně určen středoškolským, humanitně zaměřeným studentům se zvýšeným zájmem o studium práva. Program v teoretické části předpokládá určitou intelektuální vyspělost, protože je pojmově náročný pro svou abstraktnost. Lze předpokládat, že se tento program uplatní asi ve 3. nebo 4. ročníku (nikoli v 2. ročníku) gymnázií. Pokud se podíváme na Rámcový vzdělávací program (RVP) pro vyšší ročníky, nejvíce koreluje s tematickým blokem *Občan a právo* či jeho konkretizace jako „právo v každodenním životě“ či „způsobilost k právním úkonům“. Doporučil bych do obsahu vzdělávacího programu, do bodu cílů a klíčových kompetencí tyto údaje uvést a specifikovat, že se výhradně jedná o 3. či 4. ročník uvažující o humanitně orientovaném (např. právnickém) vysokoškolském vzdělání.

- g) *Pokud je program určen pedagogům, odpovídá vzdělávací cíl programu potřebám jejich pedagogické praxe?*

Program sice primárně není určen pedagogům, ale svým charakterem jeho vzdělávací cíl koreluje i s potřebami jejich pedagogické praxe, protože autorské právo v praxi má pro každodenní život normálního jedince v demokratické společnosti nadčasovou platnost. Učitel ještě více než jeho studenti pracuje s informacemi, které shromažďuje, vybírá a dále v modifikované podobě využívá.

- h) *Je jasně stanovena cílová skupina?*

Cílová skupina je zde vymezena počtem 15 studentů gymnázia, kteří jsou humanitně orientováni nebo přemýšlejí o studiu práv. Doplnil bych v návaznosti na předchozí bod, že se jedná spíše o studenty 3. či 4. ročníku gymnázií z hlediska RVP.

- i) *Odpovídá zvolená cílová skupina programu údaj, který uvedl příjemce do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Zvolená cílová skupina je táž, kterou příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí*.

- j) *Odpovídá zaměření a obsah programu zvolené cílové skupině?*

Zaměření a obsah programu v podstatě odpovídá zvolené cílové skupině, kterou je ovšem třeba přesněji vymezit. U tematického bloku č. 1 v dotaci čtyř hodin bych téma č. 3 (*Jak to funguje v nakladatelství*) předřadil tématu č. 2 (*Licenční smlouva*) v rozsahu jedné hodiny, protože licenční smlouvy se uzavírají právě u lidí, kteří publikují ve sbornících či kolektivních monografiích. Z těchto důvodů nejdříve zařadit obecnou informaci o fungování v nakladatelstvích a poté informaci o sestavování licenčních smluv. Co se týče pracovního sešitu *Autorské právo v praxi*, je po obsahové stránce řešen velmi fundovaně s detailní znalostí problematiky, přičemž se tu pregnantně vymezují relevantní tematické okruhy jako autor, autorské dílo, obecně otázka autorství, resp. se tu výběrově komentují některá ustanovení autorského práva i segmenty občanského zákoníku (např. podstata a funkce licenční smlouvy).

Velmi důležitá je i aplikace osobnostních práv v ochraně osobnosti, a to i s přesahem na tiskový zákon. Oceňuji i zařazení pojmu „svoboda panoramatu“, který uzuálně, nikoli legislativně poskytuje obligatorní podklady ke způsobu sdílení na sociálních sítích. Za funkční a didakticky vhodné považuje skutečnost, že jak ve výkladových partiích, tak ve zkušebních otázkách jsou uváděny modelové situace s kreativními úkoly.

- k) *Pokud se jedná o program s uzpůsobením pro žáky se SVP ve smyslu společného vzdělávání, je splněna podmínka, že jej mohou žáci se SVP bez problému absolvovat?*

Nejedná se o program s uzpůsobením pro žáky se SVP ve smyslu společného vzdělávání.

- l) *Odpovídá obsah a pojetí programu Kompetencím po demokratickou kulturu a pojetí aktivity č. 7 ve výzvě?*

Obsah a pojetí předkládaného programu odpovídá *Kompetencím pro demokratickou kulturu* a pojetí aktivity č. 7.

- m) *Není koncepce programu v rozporu s pojetím Kompetencí po demokratickou kulturu a pojetím aktivity č. 7 ve výzvě?*

Koncepce předkládaného programu není v rozporu s pojetím *Kompetencí pro demokratickou kulturu* už proto, že program v klíčových kompetencích je směřován k rozvoji občanské gramotnosti ve smyslu šíření svobodných informací, k rozvoji orientačních schopností studenta v moderní, informační společnosti.

- n) *Odpovídá obsah programu zvolené tematické oblasti (viz kap. 5.2.4 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část), kterou příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Obsah programu odpovídá zvoleným tematickým oblastem uvedeným příjemcem do žádosti o podporu (*Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí*). Jsou zde pokryty všechny uvedené tematické oblasti, ať už v pracovním sešitu či v listech nebo v *Manuálu*. Podle mého názoru bych však více zdůraznil rozdíl mezi autorským právem v praxi u díla uměleckého a díla vědeckého (odborného), dále u uměleckého díla bych zařadil modelový příklad pro oblast výtvarného, event. hudebního umění (např. povolení šířit kopie originálu, otázka falšování starých mistrů – jde o porušení autorských práv u kopií starých mistrů?). Chybí mi také příklady v pracovních listech na hudbu, např. nedovolené převzetí motivů či celé melodie, otázka nového aranžmá u hudebních kapel apod. U literárního (slovesného) umění bych také uvedl obecnější příklad na povolenou či nepovolenou dramatizaci a adaptaci, tj. na úpravu a zpracování původně shodného textu. K tomu lze nalézt v literárněhistorickém kontextu nebo v uměnovědném kontextu dostatek ilustrativních příkladů na osobnosti a díla, která jsou běžně traktována v školské praxi.

- o) *Odpovídá hodinová dotace obsahu a cílům programu?*

Hodinová dotace pro jednotlivé tematické bloky v podstatě odpovídá obsahu a složitosti problematiky. Dílčí námitku mám však u jednotlivých tematických bloků vždy k teoreticky

pojatému tématu č. 1. Jedná se o náročnou problematiku. Dávám ke zvážení autorce, zda vždy téma č. 1 dotovat dvěma hodinami, nikoli jednou, protože výklad pojmů zde pracuje s nutnou abstrakcí. Potom bych téma č. 2 o licenční smlouvě a školním díle zkrátil na 0,5 hod., pokud by nešlo rozšířit časovou dotaci pro jeden tematický blok např. na pět hodin.

- p) *Je program zpracován na dostatečné grafické úrovni s využitím vzoru přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?*

Program je po grafické stránce zpracován velmi kvalitě a hlavně přehledně, protože umožňuje rychlou a relativně snadnou orientaci v pojmově náročném a vizuálně strukturovaném textu, který respektuje vzor přílohy pro vzdělávací program MŠMT.

- q) *Je program zpracován ve všech částech, které obsahuje vzor přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?*

Program je zpracován ve všech částech podle vzoru přílohy pro vzdělávací program MŠMT.

- r) *Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu tak, jak jsou uvedeny v popisu aktivity č. 7 v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část?*

Program obsahuje všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu uvedené v popisu aktivity č. 7 (Pravidla pro žadatele a příjemce – specifická část).

- s) *Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu minimálně tak, jak je příjemce uvedl v příloze žádosti o podporu Přehled klíčových výstupů k naplnění indikátorů projektu ESF?*

Program obsahuje všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu, které příjemce původně uvedl v žádosti o podporu *Přehled klíčových výstupů k naplnění indikátorů projektu ESF*.

- t) *Proběhlo ověření programu dle podmínek uvedených v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část – viz kap. 2 a kap. 5.2.4?*

Program byl ověřen podle podmínek uvedených v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část.

- u) *Je součástí finální verze programu Zpráva o ověření programu v praxi (viz vzor na webu MŠMT)? Byly do finální verze programu skutečně zpracovány poznatky z ověření programu v praxi?*

Součástí finální verze programu je Zpráva o ověření programu v praxi.

- v) *Vypořádal a zapracoval příjemce Vaše případné připomínky a návrhy, pokud jste je před vypracováním této finální verze posudku vnesl/a?*

Před vypracováním poslední verze posudku nebyly vzneseny připomínky a návrhy ze strany posuzovatele.

w) Jaké jsou slabé a silné stránky programu?

Slabé stránky programu explicitně nejsou zřejmé na první pohled: určitou námitku lze vznést proti menší hodinové dotaci na tak složitou problematiku a cílové zaměření pro studenty 2. a 3. ročníků gymnázií. Drobné doplňky k realizaci pracovního sešitu a pracovních listů budu konkretizovat v následující části 3. Vzhledem k teoreticky a pojmově náročnému tématu text odpovídá spíše 4. ročníku. Možná i nerovnoměrné rozložení příkladů z jednotlivých druhů umění, kde chybí poučení o porušení autorského práva v oblasti výtvarného a hudebního umění.

Silné stránky vidím v ilustrujících příkladech na autorské právo v praxi, v tom, že celý program vede k tomu, aby se student co nejvíce zapojil do procesů spolurozhodování a spoluúčasti, aby byl schopen vyhodnotit informace. Zpracování tohoto tématu rovněž koresponduje s Konceptí podpory mládeže na rok 2014-2020, kde se mluví o zodpovědnosti mladého jedince v rozhodovacích procesech s vědomím svého rozhodnutí na sebe i na druhé.

x) Jak hodnotíte celkové zpracování programu a jeho kvalitu? Vložte slovní hodnocení. Pokud byste měl/a program ohodnotit známkou, jakou mu udělíte? Známkování jako ve škole, tj. od jedničky (nejlepší hodnocení) do pětky (nejhorší hodnocení).

Celkové zpracování programů a jeho kvalitu hodnotím velmi vysoce jako velmi kvalitní realizaci zvládnutého obsahu a jeho funkční formy u tak náročné problematiky, jako je autorské právo v praxi. Slovně hodnotím jako výborně.

y) Doporučujete program k realizaci tvůrcem programu?

Program lze doporučit k realizaci i tvůrcem programu.

z) Doporučujete program k realizaci i dalšími subjekty?

Program doporučuji k realizaci i dalšími subjekty vzhledem k jeho modelovému charakteru a obecnějšímu využití, které lze předpokládat i u věkově starších jedinců, než jsou gymnaziální studenti vyšších ročníků.

2. Zhodnocení programu z didaktického hlediska

a) Jsou zvolené metody, postupy a formy výuky/realizace programu vhodné?

Zvolené metody, postupy a formy výuky lze považovat za vhodné, spíše jde o jejich proporcionalitu. Kombinuje se zde klasický výklad (přednáška) s ověřením a vyplňováním (kontrolní fáze) pracovních listů a pracovních sešitů. Dále je tu i exkurze a přímé empirické pozorování. Ze zvolených metod je zřejmá snaha co nejvíce studenta vtáhnout do centra dění a permanentně jej aktivizovat.

b) Odpovídají zvolené metody, postupy a formy dané cílové skupině?

Metody a postupy v podstatě odpovídají dané cílové skupině, protože důraz se klade na praktické osvojování poznatků, ať už formou pozorování nebo vlastní aktivitou.

c) Odpovídá obsah a odborná náročnost programu zvolené cílové skupině?

Z hlediska odborné náročnosti zvolené metody a poznatky tak, jak jsou formulovány v pracovních sešitech, lze považovat za velmi náročné. Podle mého názoru by bylo funkční ještě více rozsah textu zejména ve výkladové části (forma přednášky), ale i ve zkušební (úkolové) části minimalizovat a krátit, a to z toho důvodu, že text pro svou podstatu je z hlediska pojmové abstraktnosti na hranici únosnosti pro studenty vyšších gymnaziálních ročníků. Studenti dnes nejsou schopni, jak ukazují výzkumy z oblasti čtenářské gramotnosti, porozumět průměrně náročnému textu, nejsou schopni tento text pojmově a myšlenkově recipovat, často hrozí tzv. splývavé čtení. Za soudobý standard se u pracovních sešitů považuje vytvoření extra žakovské a extra učitelské verze, v níž by měla být rovněž časová dotace s přesnými metodickými pokyny pro přednášející. Třeba však zdůraznit, že jsou zde metodické pokyny pro učitele. Co se týče pracovního sešitu lze tvrdit, že je celkově koncipován na hranici maximální realizovatelnosti z hlediska poskytovaných informací, neboť předpokládá velkou samostatnou práci učitele. Bylo by vhodné výkladovou část u pracovního sešitu stáhnout, zjednodušit tak, aby obsah v podstatě zůstal zachován. Spolu s tím je i důležité, aby pro speciální učitelskou verzi byly zařazeny aspoň stručné metodické pokyny.

d) Pokud je program určen pro děti a žáky, jsou zohledněny věkové zvláštnosti dané cílové skupiny?

Program je určen pro gymnaziální studenty, nikoli pro děti i žáky, i když se jedná o problematiku relevantní bez ohledu na věk příjemce. Celkově by se mohly volit jednodušší formy a metody, hlavně eliminovat výkladovou část a také třeba použít dramatizaci textu např. při soudním jednání simulovat čtení po rolích. Anebo zvolit postupy tvořivé dramatiky ve smyslu simulovaného jednání jako adaptované divadelní hry, která má podobu scénky s aktéry a vypravěčem – komentátorem. Celkově používat divadelní formy, divadlo jako hru a kreativní zábavu.

- e) *Pokud je program určen pro pedagogy, jsou z hlediska andragogiky zvoleny odpovídající formy výuky?*

Program může být recipován i pedagogy, tudíž náročnost textové části by neměla vadit z hlediska srozumitelnosti. Zde bych naopak omezil simulované soudní jednání formou hry.

- f) *Je v programu zvolena a realizována vhodná forma motivace cílové skupiny?*

Motivace cílové skupiny je zde poněkud potlačena, obecně se konstatuje důležitost informací pro rozhodování mladého člověka v demokratické společnosti, ale více bych zdůraznil potřebu teoretických znalostí i praktického rozhodování, skutečnost, proč je pro studenta důležité tuto problematiku znát. Určitě nejen proto, aby student dobře napsal školní práci a uměl sestavit licenční smlouvu (to je podle mého názoru pro středoškoláka redundantní), ale aby věděl, zda si může stáhnout bez problému hudbu, zajímavý článek a zda jej může např. s kamarádem bez jakýchkoli omezení sdílet.

- g) *Jsou využity vhodné aktivizační metody?*

Aktivizační metody bych posílil, jak jsem již konstatoval, formou tvořivé dramatiky, scénkami předvádějícími divadelní formou soudní řízení s cílenou strategií. Anebo dramatizací textu, v němž se zachycuje soudní jednání. Navíc bych do textu vtahoval známé mediální kauzy, např. u spisovatelů či zpěváků týkající se porušení autorských práv. Tu je totiž možné už u studentů předpokládat teoretickou, i když ne správnou znalost problematiky z médií, internetu, z televize a ty potom správně komentovat a vysvětlovat. U nevhodnosti či vhodnosti Wikipedie jako hlavního odborného zdroje uvést nějaký příklad, kdy na Wikipedii se objeví nepřesné informace. Více bych také prakticky pomocí konkrétních příkladů dokumentoval způsoby citací a parafrází. Jsou studenti si schopni uvědomit plný dosah nevhodného a kritizovaného plagiátorství? Není to pro ně abstraktní? Jaké nebezpečí pro studenta číhá, dopustí-li se plagiátorství? Více zdůrazňovat, že jde o analogickou formu loupeže, krádeže, trestního skutku stejně jako zcizení hmotného majetku (tam je totiž krádež empiricky vidět).

- h) *Jsou v programu využívány vhodné didaktické pomůcky?*

Didaktické pomůcky jsou zde logicky omezeny, v podstatě jde o papír a psací potřeby, ale využil bych – v případě počítačového vybavení u studentů – např. lingvistické programy na vyhledávání stejných slovních konstrukcí. Podle rozsahu „převzetí“ by studenti sami identifikovali, co je a co není porušení autorského práva v praxi. Zařadit např. vysvětlení rozdílu mezi přímou a nepřímou citací, adaptací, parafrází a citováním. Obecně vysvětlit, proč jsme citliví na převzetí obsahu a nikoli převzetí formy – u literárních děl použití toho jistého žánru vzbudí menší pozornost než převzetí stejného ideově-tematického základu. Vysvětlit, že slova patří všem a jsou volně dostupná (viz slovníky), ale jejich kombinace vedoucí třeba k jisté znalosti (noetická funkce) či prožitku (estetická funkce) už není majetkem všech. Kde tudíž stanovit hranice?

i) *Je metodika programu zpracována na potřebné didaktické úrovni?*

Metodika programu je zpracována na patřičné didaktické úrovni jak v rovině *Manuálu*, tak i u pracovních sešitů a listů. Jen bych zde uvedl drobné, alternativní připomínky a doporučení k didaktické aplikaci pracovních listů, u nichž bych minimalizoval rozsah textových částí (např. pracovní list *Piráctví na internetu*, str. 3, 5b) a úkolů (bod 2. a 4. na str. 2). Navíc u tohoto listu bych do něho umístil i správné odpovědi platné pro všechny řádky křížovky, nikoli jen pro tajenku. Pracovní list *Autorské dílo* je textově už podle normy. Ale máme zde v úkolech a v odpovědích více správných možností (bod 4., str. 1), což je sice fakticky správné, ale didakticky nevhodné. Funkčnější by bylo rozsah otázek zúžit a více konkretizovat. Pracovní list *Creative Commons* lze považovat za zcela adekvátní učitelským i studentským potřebám. Autorce bych do budoucna pro další praxi doporučil omezení textových částí jak ve výkladu, tak i v otázkách.

j) *Obsahuje program všechny potřebné materiály, prezentace, odborné texty, baterie příkladů dobré praxe, seznam doporučené literatury, internetové odkazy, klíče k listům úkolů, křížovek, kvízů, poznatky z ověření v praxi atd.?*

Program obsahuje všechny potřebné materiály a klíče k listům úkolů a křížovek. Dílčí, drobnou výhradu jsem formuloval u jedné křížovky v předchozím bodu. Autorka se skutečně snaží kombinovat všechny možné formy cvičení jako přiřazování, znalostní text, křížovka, tajenka, kvíz, roháček na doplňování apod. Za zvážení dávám i využití komiksové formy, např. doplňování textu do bublin: vytvoření „minipříběhů“ ze soudního jednání se základními aktéry, kam by se vkládal text jako řeč postav a dolu pod obrázek vysvětlující komentář jako řeč vypravěče. Vzhledem ke klesající čtenářské gramotnosti se tato forma komunikace může uplatnit nejen na základních, ale i středních školách, zejména pro výuku cizích jazyků.

k) *Jak hodnotíte celkovou didaktickou úroveň programu?*

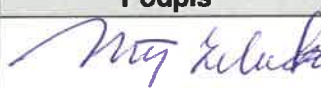
Celková didaktická úroveň předloženého programu má vysokou kvalitu, přičemž oceňuji úsilí autorky hledat pro vyjádření pojmově a myšlenkově náročné problematiky adekvátní formu. Podle mého názoru tato problematika dosud unikala didaktické reflexi a autorka nemohla proto konfrontovat svou realizaci s předchozími úpravami. V tomto případě se nejedná o obyčejnou popularizaci právního problému, ale o komplexní, didaktické uchopení aspektu „občanské gramotnosti“ v rozvoji moderní demokratické společnosti.

Případné další komentáře/poznámky k programu

Lze zodpovědně závěrem konstatovat, že předložený program *Autorské právo v praxi* myšlenkově i formálně vyhovuje z didaktického hlediska výchovně-vzdělávacím potřebám studentů gymnázií a lze jej doporučit k praktickému užívání bez jakýchkoli dalších zpráv. Moje dílčí postřehy a doplňky nemají striktní charakter, jsou jen alternativními komentáři k eventuálnímu vylepšení *Manuálu*, pracovních sešitů a listů.

Potvrzují soulad tohoto programu se zaměřením výzvy, se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu a s požadavky na výstupy aktivity č. 7, které jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část (navazující dokument výzvy Budování kapacit pro rozvoj škol II). Program je zpracován kompletně a je na potřebné odborné a didaktické úrovni.

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	Prof. PhDr. Miloš Zelenka, DrSc.	17. 8. 2019, Praha	

Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II
Povinně volitelná aktivita č. 7

Didaktický posudek programu

Dva odborné a didaktické posudky jsou součástí finální verze každého vytvořeného programu. Dva posuzovatelé zpracovávají posudky nezávisle jeden na druhém a současně se nepodíleli na tvorbě posuzovaných programů a s nimi souvisejících materiálů. Smysl a podmínky zpracování odborných a didaktických posudků jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část, kap. 5,2,4:

Případné připomínky a návrhy posuzovatelů příjemce vypořádá a zadá posuzovatelům (kteří zpracovali původní posudek) následně vypracování nového posudku. Podmínkou pro schválení výstupu jsou dva doporučující posudky, které budou součástí finální verze programu.

Schvalující posudky potvrzují soulad nově vytvořeného programu se zaměřením výzvy, soulad se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu, s požadavky na výstupy této aktivity a potvrzují potřebnou odbornou a didaktickou úroveň vytvořeného programu.

I.

Příjemce	České vysoké učení technické v Praze
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/16_032/0008181 v rámci programu OP VVV
Název projektu	Informace pro rozvoj demokratické společnosti
Název vytvořeného programu	Blok č 6 - Autorské právo v praxi
Pořadové číslo zprávy o realizaci, ke které je posudek dokládán	3

II.

1. Celkové zhodnocení programu

a) Je název programu srozumitelný a vyjadřuje jeho obsah?

Název programu je srozumitelný, je formulován jasně, stručně, což odpovídá prezentovanému obsahu. Autorka zpracovává důležité a potřebné téma vytvářející kompetence k formování „občanské gramotnosti“, k získání minimálního právního povědomí v těch úkonech, které jsou relevantní v rozvoji demokratické společnosti. Důležitý je zde pojem „v praxi“, neboť jde o pochopení skutečnosti, že s tímto problémem se může setkávat každý, kdo dosáhne určitého stupně vzdělání. V informační společnosti se setkáváme s množstvím informací, které třídíme, hodnotíme a interpretujeme a také prakticky využíváme. Rozlišení hranic toho, co je „volné“ a co je „vázané“, je pro praktický život důležité.

b) Odpovídá název programu názvu, který příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí*?

Název programu odpovídá názvu, který příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vytvářených programů a vybraných tematických oblastí*.

c) Je jasně stanoven cíl programu?

Cíl programu je stanoven jasně v tom smyslu, že středoškolák by měl mít přehled v tom, co si může (text, obrázky, hudbu apod.) stáhnout či využívat a jak může být chráněno jeho dílo v podobě školní práce. Podle mého názoru je cíl však příliš úzký a utilitární, jde tu aspoň i o základní pochopení toho, co autorské právo představuje a jaká jsou jeho specifika od jiných práv. Z hlediska středoškoláka asi více převáží poučení, co si může dovolit volně použít než to, jak je chráněna jeho práce. Na střední škole tento fakt studenta ještě nezajímá, např. na rozdíl od pozdější vysokoškolské praxe, kdy už student něco navrhuje, projektuje nebo vytváří. Středoškolák na svá autorská práva u děl, která „vytvořil“, není ještě tak citlivý jako dospělý jedinec.

d) Je dosažení vzdělávacího cíle programu reálné?

Dosažení vzdělávacího cíle je reálné, protože čtyři tematické bloky rozdělené do čtyř vyučovacích dní mají logickou a obsahovou posloupnost: od teorie až po praktickou demonstraci při simulovaném soudním jednání (sepsání žaloby, vyjádření k žalobě a soudní rozhodnutí), které povede k aplikaci a ke konkretizaci autorského zákona. Rozsah programů je detailně rozpracován z hlediska metod, obsahu i časových (hodinových) dotací a jednoznačně směřuje k pochopení po teoretickém poučení k praktickému pochopení autorského práva v praxi.

e) Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s *Kompetencemi pro demokratickou kulturu* – viz kap. 2 *Pravidel pro žadatele a příjemce* – specifická část?

Vzdělávací cíl je v souladu s *Kompetencemi pro demokratickou kulturu* (kap. 2 *Pravidla pro žadatele a příjemce* – specifická část).

- f) *Pokud je program určen dětem a žákům, jsou rozvíjeny odpovídající klíčové kompetence? Je vzdělávací cíl stanoven v souladu s příslušným RVP?*

Program je primárně určen středoškolským, humanitně zaměřeným studentům se zvýšeným zájmem o studium práva. Program v teoretické části předpokládá určitou intelektuální vyspělost, protože je pojmově náročný pro svou abstraktnost. Lze předpokládat, že se tento program uplatní asi ve 3. nebo 4. ročníku (nikoli v 2. ročníku) gymnázií. Pokud se podíváme na Rámcový vzdělávací program (RVP) pro vyšší ročníky, nejvíce koreluje s tematickým blokem *Občan a právo* či jeho konkretizace jako „právo v každodenním životě“ či „způsobilost k právním úkonům“. Doporučil bych do obsahu vzdělávacího programu, do bodu cílů a klíčových kompetencí tyto údaje uvést a specifikovat, že se výhradně jedná o 3. či 4. ročník uvažující o humanitně orientovaném (např. právnickém) vysokoškolském vzdělání.

- g) *Pokud je program určen pedagogům, odpovídá vzdělávací cíl programu potřebám jejich pedagogické praxe?*

Program sice primárně není určen pedagogům, ale svým charakterem jeho vzdělávací cíl koreluje i s potřebami jejich pedagogické praxe, protože autorské právo v praxi má pro každodenní život normálního jedince v demokratické společnosti nadčasovou platnost. Učitel ještě více než jeho studenti pracuje s informacemi, které shromažďuje, vybírá a dále v modifikované podobě využívá.

- h) *Je jasně stanovena cílová skupina?*

Cílová skupina je zde vymezena počtem 15 studentů gymnázia, kteří jsou humanitně orientováni nebo přemýšlejí o studiu práv. Doplnil bych v návaznosti na předchozí bod, že se jedná spíše o studenty 3. či 4. ročníku gymnázií z hlediska RVP.

- i) *Odpovídá zvolená cílová skupina programu údaj, který uvedl příjemce do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Zvolená cílová skupina je táž, kterou příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu *Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí*.

- j) *Odpovídá zaměření a obsah programu zvolené cílové skupině?*

Zaměření a obsah programu v podstatě odpovídá zvolené cílové skupině, kterou je ovšem třeba přesněji vymezit. U tematického bloku č. 1 v dotaci čtyř hodin bych téma č. 3 (*Jak to funguje v nakladatelství*) předřadil tématu č. 2 (*Licenční smlouva*) v rozsahu jedné hodiny, protože licenční smlouvy se uzavírají právě u lidí, kteří publikují ve sbornících či kolektivních monografiích. Z těchto důvodů nejdříve zařadit obecnou informaci o fungování v nakladatelstvích a poté informaci o sestavování licenčních smluv. Co se týče pracovního sešitu *Autorské právo v praxi*, je po obsahové stránce řešen velmi fundovaně s detailní znalostí problematiky, přičemž se tu pregnančně vymezují relevantní tematické okruhy jako autor, autorské dílo, obecně otázka autorství, resp. se tu výběrově komentují některá ustanovení autorského práva i segmenty občanského zákoníku (např. podstata a funkce licenční smlouvy).

Velmi důležitá je i aplikace osobnostních práv v ochraně osobnosti, a to i s přesahem na tiskový zákon. Oceňuji i zařazení pojmu „svoboda panoramatu“, který uzuálně, nikoli legislativně poskytuje obligatorní podklady ke způsobu sdílení na sociálních sítích. Za funkční a didakticky vhodné považuje skutečnost, že jak ve výkladových partiích, tak ve zkušebních otázkách jsou uváděny modelové situace s kreativními úkoly.

- k) *Pokud se jedná o program s uzpůsobením pro žáky se SVP ve smyslu společného vzdělávání, je splněna podmínka, že jej mohou žáci se SVP bez problému absolvovat?*

Nejedná se o program s uzpůsobením pro žáky se SVP ve smyslu společného vzdělávání.

- l) *Odpovídá obsah a pojetí programu Kompetencím pro demokratickou kulturu a pojetí aktivity č. 7 ve výzvě?*

Obsah a pojetí předkládaného programu odpovídá *Kompetencím pro demokratickou kulturu* a pojetí aktivity č. 7.

- m) *Není koncepce programu v rozporu s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu a pojetím aktivity č. 7 ve výzvě?*

Koncepce předkládaného programu není v rozporu s pojetím *Kompetencí pro demokratickou kulturu* už proto, že program v klíčových kompetencích je směřován k rozvoji občanské gramotnosti ve smyslu šíření svobodných informací, k rozvoji orientačních schopností studenta v moderní, informační společnosti.

- n) *Odpovídá obsah programu zvolené tematické oblasti (viz kap. 5.2.4 Pravidel pro žadatele a příjemce – specifická část), kterou příjemce uvedl do přílohy žádosti o podporu Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí?*

Obsah programu odpovídá zvoleným tematickým oblastem uvedeným příjemcem do žádosti o podporu (*Přehled vytvářených programů a zvolených tematických oblastí*). Jsou zde pokryty všechny uvedené tematické oblasti, ať už v pracovním sešitu či v listech nebo v *Manuálu*. Podle mého názoru bych však více zdůraznil rozdíl mezi autorským právem v praxi u díla uměleckého a díla vědeckého (odborného), dále u uměleckého díla bych zařadil modelový příklad pro oblast výtvarného, event. hudebního umění (např. povolení šířit kopie originálu, otázka falšování starých mistrů – jde o porušení autorských práv u kopií starých mistrů?). Chybí mi také příklady v pracovních listech na hudbu, např. nedovolené převzetí motivů či celé melodie, otázka nového aranžmá u hudebních kapel apod. U literárního (slovesného) umění bych také uvedl obecnější příklad na povolenou či nepovolenou dramatizaci a adaptaci, tj. na úpravu a zpracování původně shodného textu. K tomu lze nalézt v literárněhistorickém kontextu nebo v uměnovědném kontextu dostatek ilustrativních příkladů na osobnosti a díla, která jsou běžně traktována v školské praxi.

- o) *Odpovídá hodinová dotace obsahu a cílům programu?*

Hodinová dotace pro jednotlivé tematické bloky v podstatě odpovídá obsahu a složitosti problematiky. Dílčí námitku mám však u jednotlivých tematických bloků vždy k teoreticky

pojatému tématu č. 1. Jedná se o náročnou problematiku. Dávám ke zvážení autorce, zda vždy téma č. 1 dotovat dvěma hodinami, nikoli jednou, protože výklad pojmů zde pracuje s nutnou abstrakcí. Potom bych téma č. 2 o licenční smlouvě a školním díle zkrátil na 0,5 hod., pokud by nešlo rozšířit časovou dotaci pro jeden tematický blok např. na pět hodin.

- p) *Je program zpracován na dostatečné grafické úrovni s využitím vzoru přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?*

Program je po grafické stránce zpracován velmi kvalitě a hlavně přehledně, protože umožňuje rychlou a relativně snadnou orientaci v pojmově náročném a vizuálně strukturovaném textu, který respektuje vzor přílohy pro vzdělávací program MŠMT.

- q) *Je program zpracován ve všech částech, které obsahuje vzor přílohy pro vzdělávací program (viz vzor na webu MŠMT)?*

Program je zpracován ve všech částech podle vzoru přílohy pro vzdělávací program MŠMT.

- r) *Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu tak, jak jsou uvedeny v popisu aktivity č. 7 v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část?*

Program obsahuje všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu uvedené v popisu aktivity č. 7 (Pravidla pro žadatele a příjemce – specifická část).

- s) *Obsahuje program všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu minimálně tak, jak je příjemce uvedl v příloze žádosti o podporu Přehled klíčových výstupů k naplnění indikátorů projektu ESF?*

Program obsahuje všechny povinné dílčí výstupy vzdělávacího programu, které příjemce původně uvedl v žádosti o podporu *Přehled klíčových výstupů k naplnění indikátorů projektu ESF*.

- t) *Proběhlo ověření programu dle podmínek uvedených v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část – viz kap. 2 a kap. 5.2.4?*

Program byl ověřen podle podmínek uvedených v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část.

- u) *Je součástí finální verze programu Zpráva o ověření programu v praxi (viz vzor na webu MŠMT)? Byly do finální verze programu skutečně zpracovány poznatky z ověření programu v praxi?*

Součástí finální verze programu je Zpráva o ověření programu v praxi.

- v) *Vypořádal a zpracoval příjemce Vaše případné připomínky a návrhy, pokud jste je před vypracováním této finální verze posudku vnesl/a?*

Před vypracováním poslední verze posudku nebyly vzneseny připomínky a návrhy ze strany posuzovatele.

w) Jaké jsou slabé a silné stránky programu?

Slabé stránky programu explicitně nejsou zřejmé na první pohled: určitou námitku lze vznést proti menší hodinové dotaci na tak složitou problematiku a cílové zaměření pro studenty 2. a 3. ročníků gymnázií. Drobné doplňky k realizaci pracovního sešitu a pracovních listů budu konkretizovat v následující části 3. Vzhledem k teoreticky a pojmově náročnému tématu text odpovídá spíše 4. ročníku. Možná i nerovnoměrné rozložení příkladů z jednotlivých druhů umění, kde chybí poučení o porušení autorského práva v oblasti výtvarného a hudebního umění.

Silné stránky vidím v ilustrujících příkladech na autorské právo v praxi, v tom, že celý program vede k tomu, aby se student co nejvíce zapojil do procesů spolurozhodování a spoluúčasti, aby byl schopen vyhodnotit informace. Zpracování tohoto tématu rovněž koresponduje s Konceptí podpory mládeže na rok 2014-2020, kde se mluví o zodpovědnosti mladého jedince v rozhodovacích procesech s vědomím svého rozhodnutí na sebe i na druhé.

x) Jak hodnotíte celkové zpracování programu a jeho kvalitu? Vložte slovní hodnocení. Pokud byste měl/a program ohodnotit známkou, jakou mu udělíte? Známkování jako ve škole, tj. od jedničky (nejlepší hodnocení) do pětky (nejhorší hodnocení).

Celkové zpracování programů a jeho kvalitu hodnotím velmi vysoce jako velmi kvalitní realizaci zvládnutého obsahu a jeho funkční formy u tak náročné problematiky, jako je autorské právo v praxi. Slovně hodnotím jako výborně.

y) Doporučujete program k realizaci tvůrcem programu?

Program lze doporučit k realizaci i tvůrcem programu.

z) Doporučujete program k realizaci i dalšími subjekty?

Program doporučuji k realizaci i dalšími subjekty vzhledem k jeho modelovému charakteru a obecnějšímu využití, které lze předpokládat i u věkově starších jedinců, než jsou gymnaziální studenti vyšších ročníků.

2. Zhodnocení programu z didaktického hlediska

a) Jsou zvolené metody, postupy a formy výuky/realizace programu vhodné?

Zvolené metody, postupy a formy výuky lze považovat za vhodné, spíše jde o jejich proporcionalitu. Kombinuje se zde klasický výklad (přednáška) s ověřením a vyplňováním (kontrolní fáze) pracovních listů a pracovních sešitů. Dále je tu i exkurze a přímé empirické pozorování. Ze zvolených metod je zřejmá snaha co nejvíce studenta vtáhnout do centra dění a permanentně jej aktivizovat.

b) Odpovídají zvolené metody, postupy a formy dané cílové skupině?

Metody a postupy v podstatě odpovídají dané cílové skupině, protože důraz se klade na praktické osvojování poznatků, ať už formou pozorování nebo vlastní aktivitou.

c) Odpovídá obsah a odborná náročnost programu zvolené cílové skupině?

Z hlediska odborné náročnosti zvolené metody a poznatky tak, jak jsou formulovány v pracovních sešitech, lze považovat za velmi náročné. Podle mého názoru by bylo funkční ještě více rozsah textu zejména ve výkladové části (forma přednášky), ale i ve zkušební (úkolové) části minimalizovat a krátit, a to z toho důvodu, že text pro svou podstatu je z hlediska pojmové abstraktnosti na hranici únosnosti pro studenty vyšších gymnaziálních ročníků. Studenti dnes nejsou schopni, jak ukazují výzkumy z oblasti čtenářské gramotnosti, porozumět průměrně náročnému textu, nejsou schopni tento text pojmově a myšlenkově recipovat, často hrozí tzv. splývavé čtení. Za soudobý standard se u pracovních sešitů považuje vytvoření extra žakovské a extra učitelské verze, v níž by měla být rovněž časová dotace s přesnými metodickými pokyny pro přednášející. Třeba však zdůraznit, že jsou zde metodické pokyny pro učitele. Co se týče pracovního sešitu lze tvrdit, že je celkově koncipován na hranici maximální realizovatelnosti z hlediska poskytovaných informací, neboť předpokládá velkou samostatnou práci učitele. Bylo by vhodné výkladovou část u pracovního sešitu stáhnout, zjednodušit tak, aby obsah v podstatě zůstal zachován. Spolu s tím je i důležité, aby pro speciální učitelskou verzi byly zařazeny aspoň stručné metodické pokyny.

d) Pokud je program určen pro děti a žáky, jsou zohledněny věkové zvláštnosti dané cílové skupiny?

Program je určen pro gymnaziální studenty, nikoli pro děti i žáky, i když se jedná o problematiku relevantní bez ohledu na věk příjemce. Celkově by se mohly volit jednodušší formy a metody, hlavně eliminovat výkladovou část a také třeba použít dramatizaci textu např. při soudním jednání simulovat čtení po rolích. Anebo zvolit postupy tvořivé dramatiky ve smyslu simulovaného jednání jako adaptované divadelní hry, která má podobu scénky s aktéry a vypravěčem – komentátorem. Celkově používat divadelní formy, divadlo jako hru a kreativní zábavu.

- e) *Pokud je program určen pro pedagogy, jsou z hlediska andragogiky zvoleny odpovídající formy výuky?*

Program může být recipován i pedagogy, tudíž náročnost textové části by neměla vadit z hlediska srozumitelnosti. Zde bych naopak omezil simulované soudní jednání formou hry.

- f) *Je v programu zvolena a realizována vhodná forma motivace cílové skupiny?*

Motivace cílové skupiny je zde poněkud potlačena, obecně se konstatuje důležitost informací pro rozhodování mladého člověka v demokratické společnosti, ale více bych zdůraznil potřebu teoretických znalostí i praktického rozhodování, skutečnost, proč je pro studenta důležité tuto problematiku znát. Určitě nejen proto, aby student dobře napsal školní práci a uměl sestavit licenční smlouvu (to je podle mého názoru pro středoškoláka redundantní), ale aby věděl, zda si může stáhnout bez problému hudbu, zajímavý článek a zda jej může např. s kamarádem bez jakýchkoli omezení sdílet.

- g) *Jsou využity vhodné aktivizační metody?*

Aktivizační metody bych posílil, jak jsem již konstatoval, formou tvořivé dramatiky, scénkami předvádějícími divadelní formou soudní řízení s cílenou strategií. Anebo dramatizací textu, v němž se zachycuje soudní jednání. Navíc bych do textu vtahoval známé mediální kauzy, např. u spisovatelů či zpěváků týkající se porušení autorských práv. Tu je totiž možné už u studentů předpokládat teoretickou, i když ne správnou znalost problematiky z médií, internetu, z televize a ty potom správně komentovat a vysvětlovat. U nevhodnosti či vhodnosti Wikipedie jako hlavního odborného zdroje uvést nějaký příklad, kdy na Wikipedii se objeví nepřesné informace. Více bych také prakticky pomocí konkrétních příkladů dokumentoval způsoby citací a parafrází. Jsou studenti si schopni uvědomit plný dosah nevhodného a kritizovaného plagiátorství? Není to pro ně abstraktní? Jaké nebezpečí pro studenta číhá, dopustí-li se plagiátorství? Více zdůrazňovat, že jde o analogickou formu loupeže, krádeže, trestního skutku stejně jako zcizení hmotného majetku (tam je totiž krádež empiricky vidět).

- h) *Jsou v programu využívány vhodné didaktické pomůcky?*

Didaktické pomůcky jsou zde logicky omezeny, v podstatě jde o papír a psací potřeby, ale využil bych – v případě počítačového vybavení u studentů – např. lingvistické programy na vyhledávání stejných slovních konstrukcí. Podle rozsahu „převzetí“ by studenti sami identifikovali, co je a co není porušení autorského práva v praxi. Zařadit např. vysvětlení rozdílu mezi přímou a nepřímou citací, adaptací, parafrází a citováním. Obecně vysvětlit, proč jsme citliví na převzetí obsahu a nikoli převzetí formy – u literárních děl použití toho jistého žánru vzbudí menší pozornost než převzetí stejného ideově-tematického základu. Vysvětlit, že slova patří všem a jsou volně dostupná (viz slovníky), ale jejich kombinace vedoucí třeba k jisté znalosti (noetická funkce) či prožitku (estetická funkce) už není majetkem všech. Kde tudíž stanovit hranice?

i) *Je metodika programu zpracována na potřebné didaktické úrovni?*

Metodika programu je zpracována na patřičné didaktické úrovni jak v rovině *Manuálu*, tak i u pracovních sešitů a listů. Jen bych zde uvedl drobné, alternativní připomínky a doporučení k didaktické aplikaci pracovních listů, u nichž bych minimalizoval rozsah textových částí (např. pracovní list *Pirátsví na internetu*, str. 3, 5b) a úkolů (bod 2. a 4. na str. 2). Navíc u tohoto listu bych do něho umístil i správné odpovědi platné pro všechny řádky křížovky, nikoli jen pro tajenku. Pracovní list *Autorské dílo* je textově už podle normy. Ale máme zde v úkolech a v odpovědích více správných možností (bod 4., str. 1), což je sice fakticky správné, ale didakticky nevhodné. Funkčnější by bylo rozsah otázek zúžit a více konkretizovat. Pracovní list *Creative Commons* lze považovat za zcela adekvátní učitelským i studentským potřebám. Autorce bych do budoucna pro další praxi doporučil omezení textových částí jak ve výkladu, tak i v otázkách.

j) *Obsahuje program všechny potřebné materiály, prezentace, odborné texty, baterie příkladů dobré praxe, seznam doporučené literatury, internetové odkazy, klíče k listům úkolů, křížovek, kvízů, poznatky z ověření v praxi atd.?*

Program obsahuje všechny potřebné materiály a klíče k listům úkolů a křížovek. Dílčí, drobnou výhradu jsem formuloval u jedné křížovky v předchozím bodu. Autorka se skutečně snaží kombinovat všechny možné formy cvičení jako přiřazování, znalostní text, křížovka, tajenka, kvíz, roháček na doplňování apod. Za zvážení dávám i využití komiksové formy, např. doplňování textu do bublin: vytvoření „minipříběhů“ ze soudního jednání se základními aktéry, kam by se vkládal text jako řeč postav a dolu pod obrázek vysvětlující komentář jako řeč vypravěče. Vzhledem ke klesající čtenářské gramotnosti se tato forma komunikace může uplatnit nejen na základních, ale i středních školách, zejména pro výuku cizích jazyků.

k) *Jak hodnotíte celkovou didaktickou úroveň programu?*

Celková didaktická úroveň předloženého programu má vysokou kvalitu, přičemž oceňuji úsilí autorky hledat pro vyjádření pojmově a myšlenkově náročné problematiky adekvátní formu. Podle mého názoru tato problematika dosud unikala didaktické reflexi a autorka nemohla proto konfrontovat svou realizaci s předchozími úpravami. V tomto případě se nejedná o obyčejnou popularizaci právního problému, ale o komplexní, didaktické uchopení aspektu „občanské gramotnosti“ v rozvoji moderní demokratické společnosti.

Případné další komentáře/poznámky k programu

Lze zodpovědně závěrem konstatovat, že předložený program *Autorské právo v praxi* myšlenkově i formálně vyhovuje z didaktického hlediska výchovně-vzdělávacím potřebám studentů gymnázií a lze jej doporučit k praktickému užívání bez jakýchkoli dalších zpráv. Moje dílčí postřehy a doplňky nemají striktní charakter, jsou jen alternativními komentáři k eventuálnímu vylepšení *Manuálu*, pracovních sešitů a listů.

Potvrzují soulad tohoto programu se zaměřením výzvy, se strategickými dokumenty, s pojetím Kompetencí pro demokratickou kulturu a s požadavky na výstupy aktivity č. 7, které jsou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část (navazující dokument výzvy Budování kapacit pro rozvoj škol II). Program je zpracován kompletně a je na potřebné odborné a didaktické úrovni.

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	Prof. PhDr. Miloš Zelenka, DrSc.	17. 8. 2019, Praha	